

LIVON KYLÄN KYLÄSUUNNITELMA

1. Johdanto

Livolla toimii nykyään kahdeksan yhdistystä tai osuuskuntaa:

Livokas ry (ent. Livojoen maamiesseura ry)	Perustamisvuosi 1926, nimenmuutos 2002
Livon maa- ja kotitalousnaiset	Perustamisvuosi 1927
Livon metsästysseura	Perustamisvuosi 1976
Livon jakokunta	Rekisteröity 1984
Livon yhteisen alueen osakaskunta (ent. Livon kalastuskunta)	Rekisteröity 1988 Nimenmuutos 2003
Livon vesiosuuskunta	Perustamisvuosi 1983
Ala-Livon vesiosuuskunta	Perustamisvuosi 1990
Ala-Livon metsästysseura ry	Perustamisvuosi 2003

Livojoen maamiesseuran nimen muutoksen ja Livokas ry:n toiminnan alkamisen myötä vuodesta 2001 koko kylä on herännyt toimimaan elämänlaadun parantamiseksi.

Jotta kyläläisten toive viedä kylää eteenpäin toteutuisi, on Livokas ry päivittänyt yhdessä muiden kylällä toimivien yhdistysten kanssa tämän kyläsuunnitelman.

2. Historia

Livokivarren esihistoriallisen ajan asutustutkimus on vielä tekemättä, mutta Sarakylästä ja Yli-Livolta löydetyt kivikirves, reikänuija ja kaapimet antavat viitteitä jokivarren asutuksen syntyneen jo kiviikaudella. Saamelaisasutuksesta merkinä ovat Livojoen vesistön nimistössä säilyneet Aintio-oja, Juominginoja, Pärjänjoki, Rytinkijärvi, Kuopusjärvi, Nuorunkaoja, Jaaskamo-oja, Kouvanjärvi, Seitenoja ja Seitenoikiankoski.

1600-luvulla Livolla oli neljä verotaloa: Illikainen, Juutinen, Puhakka ja Nissi. Näiden sukujen merkitys kylän elämässä kantaa nykyhetkeen. Tiloille on löytynyt suoraan alenevassa polvessa jatkajia ja jakajia vielä 2000-luvullakin.

Livolla aloitti Pudasjärven Osuuskaupan myymälä vuoden 1910 tienoilla. Toinen osuuskaupan myymälä avattiin Ala-Livolle 1930-luvun lopulla. Rajamaan myymälä perustettiin Livolle 1938. Osuuskaupan Ala-Livon myymälä ja Rajamaan myymälä lakkautettiin vuonna 1978 ja Livolla toiminut Osuuskaupan myymälä tammikuussa 1991. Livolla kulkee nykyisin myymäläauto maanantaisin ja torstaisin.

Livolle perustettiin oma koulu vuonna 1917. Aluksi koulussa oli 38 oppilasta, vaan vuonna 1958 oppilaita oli 78. Koulu lakkautettiin vuonna 1992. Nykyään Livon oppilaat kulkevat Kurenalan ja Lakarin kouluihin peruskoulun 1.-6. luokille.

Nämä asiat tarkemmin ja laajasti kylän muita merkkitapauksia ja merkkihenkilöitä on esitetty vuonna 1998 ilmestyneessä Pudasjärven kansalaisopiston rehtorin Erkki Taskilan johdolla kootussa teoksessa Elettiin sitä ennenni – Livonkylän neljä vuosisataa. Historiakirjaa päivitetään kansalaisopiston kylähistoriapiirissä syksystä 2014 alkaen.

3. Kylämme nyt

Livon kylä on Pudasjärven kunnassa, Iijokeen laskevan Livojoen alajuoksulla. Kylän keskusta sijaitsee noin 30 kilometriä Pudasjärven Kurenalta pohjoiseen. Asutus on sijoittunut tiiviisti joen tuntumaan, sen molemmin puolin. Kaikkiaan kylään katsotaan kuuluvan talot yläjuoksun Koivulasta joen alajuoksulla sijaitsevaan Nissiin, joiden välinen matka on noin 18 km.

Jokivarsi on jyrkkätörmäistä ja rehevää hietamaata. Jokea ympäröivä luonto on erityisen monimuotoista laajoine mm. Naturaan kuuluvine suoalueineen, kivirakkoineen ja männikkökankaineen. Kokonaisuudessaan kylän luonto tarjoaa oivalliset mahdollisuudet marjastukseen, metsästykseseen, kalastukseen ja luontoretkeilyyn.

Rehevän jokivarren ansiosta kylä soveltuu hyvin maatalouden harjoittamiseen. Tällä hetkellä kylällä toimii neljä suurehkoa karjatilaa, joiden isäntäväki on nuorta ja toimeliasta. Lisäksi metsätalous, porotalous, nouseva lammastalous sekä kasvinviljely ovat merkittäviä alkutuotantoelinkeinoja. Muut kyläläiset hankkivat elantonsa pääosin kylän ulkopuolelta tai ovat jo päivätyönsä tehneet. Kylällä on kuitenkin hyvät mahdollisuudet toimia yrittäjänä esim. matkailu- tai kodinhoitopalveluja tarjoten.

Kylälle on hyvät kulkuyhteydet. Hyväkuntoinen Oulu-Rovaniemi –tie kulkee kylän sivuitse. Linja-autoyhteydet kuntakeskukseen ovat työ- ja koulumatkaliikenteeseen sekä lyhyempäänkin asiointiin sopivat. Linja-autolla pääsee päivittäin myös Ouluun, Rovaniemelle ja Kajaaniin.

Kyläyhdistyksen omistamalle koululle nousi parissa vuodessa palvelukeskus, jossa sijaitsevat kylän yhteiset toiminnot: kauppa, bensanmyynti, tietotupa, suoramyynti, kirpputori, kirjasto, asuntovaunualue sekä harrastetiloja (mm. kangaspuuluokka ja puutyöluokka). Koululle on myös ESR- ja EMOTR-hankevaroin hankittu viralliset palvelukohteen opasteet.

Tietotuvalla toteutetaan kylän kotisivujen ylläpito, avustetaan kyläläisiä tietokoneen käytössä mm. laskujen maksuun, tehdään valokuvasuurenoksia, kirjataan lahjoituskirjoja tietokantaan kirjastoa varten sekä kootaan kolme kertaa vuodessa ilmestyvä Livon sanomat.

Livolaiset haluavat olla yhdessä ja kokoontuvat mielellään yhteisiin tapahtumiin. Niinpä kylällä onkin käynyt niin, että jos kerran järjestetään jokin tapahtuma, niin siitä tulee heti perinne. Vuoden päästä se järjestetään yleisön pyynnöstä uudelleen. Tämä saattaa tietysti jossakin vaiheessa muuttua, kun huomataan, ettei kyläläisillä ole yhtään vapaata viikonloppua. Siksipä tapahtumaideoiden keksijöitä on pyydetty jo hillitsemään ideoiden tulvaa.

Kurssitoiminta on vilkasta Livolla. Kyläläiset pitävät itsenäisesti kädentaitojen pajaa, jossa jokainen toimii vuorollaan ohjaajana. Lapset ja nuoret pitävät toisilleen viikottaista lastenkerhoa. Kansalaisopiston ja seurakunnan kerhoja on lukuvuoden aikana useampia.

Kotiapupalvelulla on kysyntää. Nyt kylällä tuotetaan vanhuspalveluita Oulunkaaren vanhuspalveluita täydentävillä päivittäisillä käynneillä, lyhyillä tilannekatsauksilla, joilla ikäihmisen ruokailut, lääkkeet ja muut tarvittavat asiat ovat hoidossa.

4. Kylähankkeet

Eletäänhän sitä nyttenni – Livon kylän ehommaksi elämäksi 26.10.2001 - 31.12.2003

Livojoen Illikaisen koskessa oli ennen vanhaan saha ja mylly, jotka tuhoutuivat tulipalossa 1930-luvulla. Näiden muistoksi livolaiset kokosivat erityisesti sahalaitoksesta säilyneet valurautaiset osat, kuten raamisahan, nähtävyydeksi jakokunnan myllypalstalle kesällä 2002. Hankkeessa hankittiin myös tietotuvalle perusvarustelu ja toteutettiin palvelu- ja elinkeinokysely Livolla.

Kelkkareitit 2002-2003

Yhtenä suurena talkootyön ponnistuksena vuosien 2002 ja 2003 aikana saatiin rakennettua moottorikelkkaura Livon koululta Syötteen reitille, joka on sittemmin jatkunut Ii-Yli-Ii-Livo -välille. Nyt on siis laillisesti kelkkaillen mahdollisuus liikkua Perämeren rannalta Iistä Livolle ja Livolta Syötteelle ja tietysti myös päinvastoin. Uran varteen on rakennettu myös taukopaikka, joka on kaikkien vapaasti käytettävissä. Yleisestä siisteydestä pyydetään kaikkia retkeilijöitä huolehtimaan.

Livolla tehdään työtä ilolla 1.6.2002-31.10.2003

Livolle työllistettiin kotiapuun ja kylän palvelukeskuksen tehtäviin kaksi työttömyysuhan alaista työntekijää. Samalla hankittiin suoramyynnin, kirpputorin ja kirjaston kehittämisessä tarvittavia tarvikkeita ja hankittiin palvelukohteen opasteet Sarakyläntien varteen.

Ikäihmisten pärjääminen haja-asutusalueilla 1.3.2003-31.3.2005

Livo on kohdekylnä Ikäihmisten pärjääminen sivukylillä –hankkeessa, joka on alkanut v. 2003 ja päätynyt toukokuussa 2005. Tämän jälkeenkin asiassa on varmasti vielä tekemistä, kun valtakunnallisen palvelusetelitoiminnan käytännöt selkiytyvät. Tarkoituksena on, että kylällä apua (hoiva- tai tukipalveluita) tarvitsevat saisivat avun mahdollisimman läheltä. Oman kylän keskuudessa kun asuu osaavaa ja palveluhenkistä väkeä. Tämä voisi toimia mallina myös muiden sivukyläiden ikääntyneen väestön hoidossa.

Livon palvelut paranevat 14.10.2004-30.9.2006

Kylän tietotuvalle työllistettiin työttömyysuhan alainen työntekijä kehittämään tietotuvan toimintaa. Hankkeessa toteutettiin myös kotiaputyötä alueen kotitalouksiin.

Livokkaan lämpö –hanke 6.7.2006-7.6.2007

Kyläläiset hankkivat omistukseensa Livon koulun syksyllä 2006. Investointihankkeessa 2006-07 koululle rakennettiin uusi vuokra-asunto opettajanhuoneesta, öljylämmitys vaihdettiin pellettilämmitykseksi, jätevesijärjestelmä uusittiin sekä koulun keittiö varustettiin ruokailuastioilla ja tarvittavilla kodinkoneilla.

Kylätoiminta tuli näin turvatuksi yhteisen kokoontumistilan ja palvelukeskuksen vakiintumisen johdosta.

Livon seurojentalon kunnostus 1.1.2008 alkaen

Suomen kotiseutuliiton varoin on kunnostettu Livon seurojentaloa Ruostehovia uusimalla huopakatto, korjaamalla savupiiput, hankkimalla kattovarusteet ja sadevesijärjestelmät, korjaamalla ikkunat ja uusimalla ovet, uusimalla ulkoverhous ja pian muurataan talolle uunit. Viidennen vaiheen hakemus on jätetty kotiseutuliitolle ja siinä on tarkoituksena uudistaa talon sisäpinnat ja hankkia talolle vesiliittymä.

Ikäihmisten lomapäivät 1.8.2008-31.10.2010

Hankkeessa toteutettiin erityisesti ikäihmisiä koonneet lomapäivät kaksi kertaa kuukaudessa hankkeen ajan. Hankkeessa toteutettiin myös neljä kertaa vuodessa perhekahvilat yhteistyössä Pudasjärven perhekeskusyhdistyksen kanssa.

Livon harrasteet 3.5.2010-30.4.2014

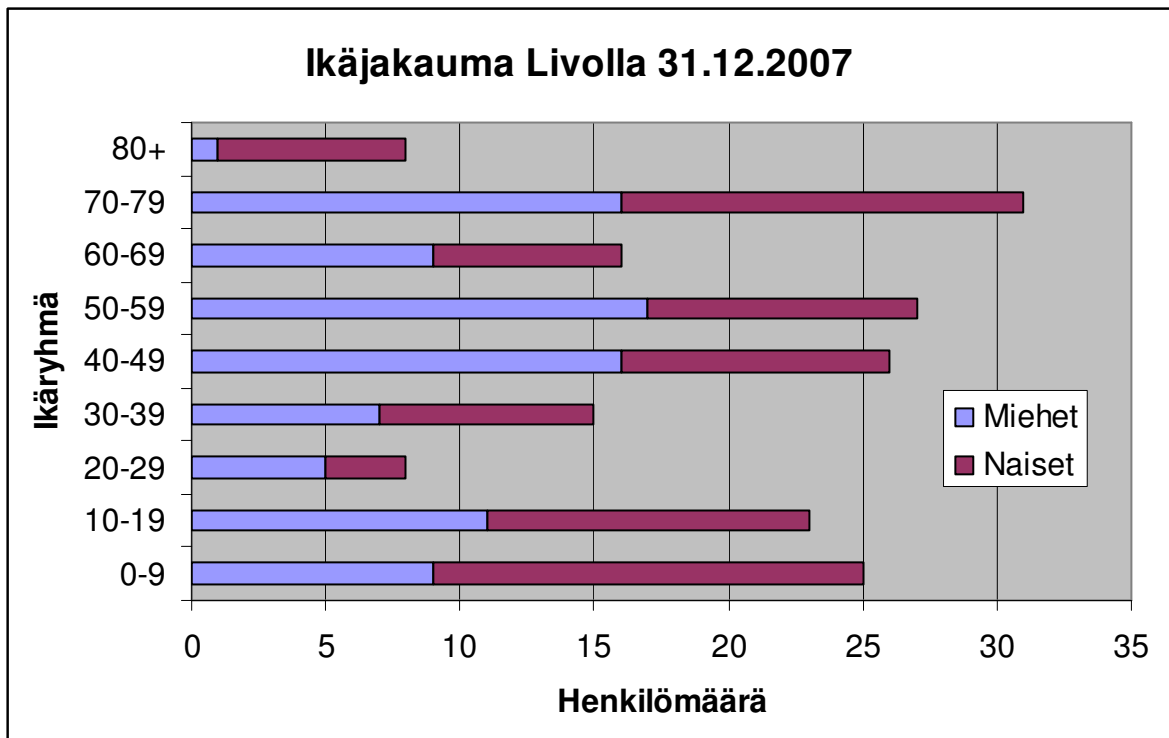
Hankkeen avulla parannetaan alueella harrastusmahdollisuuksia ja sitä kautta viihtyvyys ja elämänlaatu paranevat. Hankkeessa on toteutettu suokohde laavulla ja lintutornilla, koulun rantaa on kunnostettu vene- ja kanoottirannaksi, keramiikan polttouuni on hankittu, peruskorjattu kyläkeskuksen keittiö ja uusittu liedet, lisätty lasten leikkipaikan välinevalikoimaa, laadittu palvelukohteen opastus Ranuantien varteen sekä parannettu kyläkeskuksen lämpötaloutta eristämällä ja säätämällä sekä uusittu wc-kalustoa. Jäljellä on vielä kiipeilyseinän rakentaminen. Toiminnan avulla saadaan kylälle uusia palveluja.

Päivä- ja viriketoimintaa Pudasjärven ikäihmisille 1.1.2013-31.12.2015

Osaprojektissa järjestetään resurssien puitteissa monipuolista päivä- ja viriketoimintaa ikäihmisille, joiden avulla tuetaan heidän elinvoimaisuutensa säilymistä asuvat he kotona kylillä (Livo, Aittojärvi, Iinattijärvi) tai laitoksessa (asumispalveluyksiköt Kurenalla). Toimintoja pyritään järjestämään niin, että eri sukupolvet kohtaisivat näissä tilanteissa säännöllisesti. Toiminnoissa keskitytään omien taitojen ylläpitoon ja kehittämiseen sekä osaamisen siirtämiseen nousevalle nuorisolle. Pääpaino on arjen kulttuurisuudella; musiikilla, piirtämisellä ja askartelemisella, tarinoinnilla, leikeillä, liikkumisella – sattumustenkin kertaamisella.

5. Faktat kylästä

Tilanne 31.12.2007	Henkilöä
Vakituisia asukkaita	179
- joista miehiä	91
- ja naisia	88

Kylällä tuotettavat palvelut:

- Maan-, soran- ja puunajoa, lumitöitä
- Sisustus(laatoitus)- ja kirvesmiestyöt, puunajo, polttopuuta
- Kaivuri- ja lumityöt
- Poronlihaa
- Rakennuspiirustukset (mökit, saunat, asuinrakennukset)
- Sahaus, puutavara, polttopuut, muhat, puunajo
- Mullinlihaa, traktorityöt
- Livojoen leirintä
- Mansikoita, perunoita, porkkanoita, sipuleita
- Autoremonttia, savulohta
- Lvi- työt
- Leivonnaisia, kakkuja
- Saha- ja höylätavaraa, polttopuuta
- Hiustenleikkaus
- Puu- ja maa-ainesten kuljetukset
- Hopeatyöt
- ATK-palvelut
- Jätevesisuunnitelmat
- Elintarvikekioski, kirpputori, suoramyynä, kirjasto, tietotupa, harrastetilat, sauna, asuntovaunualue, vuokra-asuntoja, bensanmyynä

6. Kylän henki ja ilmapiiri

Kylällä asuu sopuisaa ja toisiaan auttavaa väkeä. Hyväntuulisuus on jostakin kyläläisiin tarttunut, ja sen saa moni tuntea päivittäin vieraanvaraisuutena ja ahkeruutena. Usein isommallakin porukalla tavatessa tulee sellainen olo kuin kaikki olisivat yhtä ja samaa perhettä.

Yhteistoiminta kyläläisten välillä siis toimii paremmin kuin luullaksemme muilla kylillä, mutta kylällä toimivien yhdistysten muodollinen yhteistyö on ollut viime vuosina vähäistä. Kuitenkin tieto yhdistysten toiminnasta on kulkenut eri yhdistysten välillä mm. siksi, kun melkein kaikki kyläläiset kuuluvat useampaan kuin yhteen kylällä toimivista yhdistyksistä. Muodollisella yhteistyöllä saataisiin kuitenkin kaikki kylään vaikuttava tieto samaan pöytään, josta saattaisi olla hyötyä muissakin tapauksissa kuin tämän kyläsuunnitelman laatimisessa.

7. Kylän vahvuudet ja heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat

<p><u>Vahvuudet</u> Sopuisat kyläläiset Kylän palvelukeskus Kyläläisten yhteinen infra Asumisen ja elämisen edullisuus Luonnon kauneus Jokimiljö Monipuoliset luontoarvot (joki, suot, rakat) Hyvä sijainti liikenteen ja maatalouden kannalta Rauhallinen paikka asua Kylän tiiviys Palvelut Aktiivinen kylätoiminta</p>	<p><u>Heikkoudet</u> Nuorten perheiden vähyys</p>
<p><u>Uhat</u> Jokivarsien, peltojen ja metsien pusikoituminen</p>	<p><u>Mahdollisuudet</u> Osaavat kyläläiset Yhteistyöverkostot Matkailupalvelutarve Vanhusten hoivatarve Yhteiskunnan tuet maataloudelle, kyläkauppiaille, lapsiperheille, vanhusten asuntojen korjaamiseen, vanhuspalveluihin, kylätoimintaan ja työllistämiseen</p>

8. Ideat

Paras olisi, jos kylän vanhukset voisivat asua mahdollisimman pitkään kodeissaan. Kodit kuitenkin ovat monesti suurehkoja yhdelle tai kahdelle asukkaalle ja puulämmitys voi ottaa voimille. Koulun ympäristöön voisi rakentaa kaikin mukavuuksin pieniä tupakeittiön ja kamarin mökkejä, jotka olisivat yhteisessä lämpöverkossa ”isännöitsijän” huolehdittavana. Jos aina ei näihin mökkeihin löytyisi Livolta vanhuksia, niitä voitaisiin vuokrata kylällä elämistä suunnitteleville nuorille pareille tai jos niitäkään ei aina olisi, niin vuokrattaisiin matkailijoille. Ainakaan vielä ei matkailijoille ole tarjota Livolla mitään vuokramökkiä.

Koulun mahdollisuuksista yrittämisen paikkana on tiedotettava laajemmin. Esim. fysioterapeutti, lääkäri, jalkojen hoitaja, hammashuoltaja, lastenhoitaja, tms. palvelulle voisi olla silloin tällöin päiväksi kysyntää Livolla. Koululla voisi olla vielä kiinteänä palveluna joitakin postin palveluita.

Ranta-alueiden viljelemättömille pelloille lampaita maisemanhoitotöihin ainakin kylän keskustan osalle.

Livojokeen laskevien metsä- ja suo-ojitusalueiden tarkastus ja kunnostus, jotta joen vesi saataisiin puhtaammaksi.

Koulun varustaminen pöydillä ja muulla sisustuksella palvelisi sekä kylän yhteisten tilaisuuksien järjestämisessä, koulutilan vuokraamisessa juhlatilaksi sekä maaseutu-kaupunki – vuorovaikutuksen edistämiseksi matkailijoiden palvelemismahdollisuuksien parantuessa.

Savusauna noin 20 hlölle koulun rantaan laavulla levähtäville melojille ja veneilijöille sekä muille retkiryhmille.

Katuvalot ainakin Keski-Livolle. Ala-Livon maantiesillalle ja Sarakylän risteykseen on valoja myös toivottu.

Nuotiopaikkojen hoitoporukka nimetään. Porukka huolehtii nuotiopaikkojen siisteydestä, polttopuista ja opasteista.

Metalli- ja autonromun keräykset järjestetään säännöllisesti.

Kiipeilyseinän käyttöönottokoulutus järjestetään.

Kalastuksen ympärille rakentuvaa yritystoimintaa etsitään kylälle, jotta kalastuskuntien kannattaa istuttaa pyyntikokoistakin kalaa Livojokeen. Kalastajille tulisi järjestää saunomismahdollisuus, kalastustarvikkeiden myynti, ruokapalvelut sekä yöpymismahdollisuus. Kalastuskunnan toimijoiksi tarvittaisiin myös nuorempaa väkeä ylläpitämään ja virittämään toimintaa.

Seurojentalo pidetään kunnossa ja kunnostetaan se juhlatilaksi ja kyläläisten kokoontumisia varten vuokrattavaksi taloksi.

Kylätapahtuma järjestetään edelleen tasaiseen tahtiin.

Tietotuvan laitekantaa pyritään ylläpitämään ja uudistamaan tarpeellisin väliajoin. Langattomiin äänentoistolaitteisiin tarvitsee lähiaikoina investoida.

Koulun suihkutilojen käyttöä tehostetaan. Tiedotetaan kyläläisille, että esim. vesipulasta kärsivät kyläläiset voivat vapaasti käyttää suihkutiloja.

Soininsuon virkistyskäytössä voisi olla ideaa, joskin se toisaalta voisi olla paikka, johon turisteja ei edes haluttaisi. Monilla kyläläisillä on siellä piilopirtinsä.

Pyhäpäivän yhteisruokailuja aina silloin tällöin koululla.

Rakennetaan linnunpönttöjä ja ruokinta-automaatteja talkoilla tai työllisyystöinä ja levitetään niitä ympäri kylää tasaisesti. Käyttämättömät pellot käyttöön.

Kylällä on monta talokohtaista museota. Ne voitaisiin laittaa esittelykuntoon esim. jonkun entisöinti tai historiapiirin yhteydessä. Tavarat tulisi nimetä ja niiden käyttötarkoitukset selvittää. Museot voitaisiin piirtää kyläkartaan matkailijoidenkin tutustumista varten.

Moottorikelkkauraa olisi hyvä jatkaa Yli-Livon suuntaan ja Rytinkiin, jotta Syötteeltä tulisi Livolla käynnistä rengasmatka.

Kirjataan muistiin livolaisia sutkauksia ja sanontoja niin, että jälkepäinkin tulevat livolaiset tietävät sanontojen alkuperästä.

Joka kuukauden ensimmäinen lauantai on yleinen myyntipäivä koululla. Jokainen myyjä huolehtii itse myyntipöydän itselleen ja loppusiivouksen. Pöytämaksu on 5 €.

Kerran viikossa on yhteinen lenkkeilyilta. Kokoonnutaan koululle ja lähdetään siitä sauvakävelemään, lenkille, hiihtämään...

Maa- ja kotitalousnaisten käsityö- ja ompelupalvelu. Naiset vaihtavat esim. vetoketjut ja parsivat sukat ja lapaset. Samalla he opettavat korjausta, neulomista ja virkkaamista. Tämä tapahtuu kerran kuukaudessa torstai-iltana koululla.

Evakuointipisteen (Livon koulu) varustaminen asianmukaisin laittein ja tarvikkein.

Pikkuinen pihasauna tai suihku sisätiloihin seurojentalolle.

9. Yhteinen päämäärämme

Livo on viiden vuoden päästä pusikoiltaan kauniiksi raivattu jokivarren kylä, jossa vanhukset saavat asua kotonaan kylällä toimivien palveluyritysten ja naapuriapuun tottuneiden kyläläisten ansiosta niin kauan kuin suinkin pystyvät.

Kylän sopuisa henki vetää takaisin kylälle ammattiinsa valmistuneet nuoret tekemään työtä kotikylän hyväksi jo parhaassa iässänsä. Samoin monille mökkiläisistä järjestyy työtä Pudasjärveltä ja pystyvät asumaan nykyisellä loma-asunnollaan ympäri vuoden.

Kylällä jo nyt toimivat yritykset pääsevät parempaan taloudelliseen kannattavuuteen kehittämällä esim. tuotevalikoimaa, suoramyyntiä ja mainontaa.

10. Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi

Matkailupalveluiden toteuttamisessa tarvittavan infran hankkiminen Livon koululle ja tontille. Investoiminen koulun ja seurojentalon pihoilta rakennettaviin varastorakennuksiin.

Koulun palveluita ja tiloja markkinoidaan entistä laajemmalle.

Valaistuksen suunnittelu ja toteutus Keski-Livon siltaan sekä katuvalot tiehallinnon toimesta Ranuantielle Ala-Livon kohdalle.

Kylämaiseman kannalta keskeisten maisemakohteiden hoidon suunnittelu ja hoito.

11. Prosessi; laatiminen, seuranta ja päivitys

Livon kyläsuunnitelma on tehty ensimmäisen kerran loppukesällä 2001. Suunnitelma on päivitetty kylällä toimivien yhdistysten yhteistyönä 28.11.2003. Viidestä kylällä toimivasta yhdistyksestä kutsuttiin suunnitelman laatimiseen kaksi jäsentä. Paikalla oli 8 hengen suunnitteluryhmä.

Viimeisin laaja päivitys on syksyiltä 2008, jolloin kylällä toimivista neljästä yhdistyksestä paikalla oli yhteensä 6 henkilöä suunnitteluryhmässä paikalla.

Kyläsuunnitelman toteutumista seurataan vuosittain Livokas ry:n varsinaisessa kokouksessa loka-marraskuussa. Uudet toiminnan tavoitteet kirjataan suunnitelmaan myös näissä kokouksissa. Jos kyläsuunnitelma vaatii suurempaa uudistamista, käynnistetään varsinainen suunnitelmaprosessi kaikkien yhdistysten kesken uudestaan.